

съ фитиль, кой-то, като ся запали, исхвърля изъ пушкѣ-тъ на далеко куршюма или чясти-тъ. Казувать, че тая сила на праха изнамѣриль въ началото на XIV-то стол. случайно единъ Нѣмскы монахъ *Бертолдъ Шварцъ*. Единъ пѣтъ той разбилъ въ стѣпкѣ (хаванъ) прахъ отъ сѣрѣж (кюкюртъ), вѣгленъ и салитрѣж и покриль стѣпка-та съ камень. А послѣ хваналъ да лови огнь, за да пали свѣщъ. Тогава паднала една искра въ ступкѣ-тъ, прахъ-тъ ся запалилъ и съ силѣж отхвърлилъ камения отгорѣ. Монахъ - тъ ся най-напрѣдъ уплашилъ; а послѣ направилъ още нѣколко опыты, въ кои-то ся всякогы повторыло стрѣлянье-то изъ ступкѣ-тъ. Тогава той разказалъ това свое открытіе на други челоувѣци, и тѣй намѣрили, че такыва ступкы могатъ да ся употреблявать въ бой за разрушеніе крѣпости, мостове и т. д. Подиръ това начали да лежтъ голѣмы чугуны ступкы, кои-то най-напрѣдъ пѣлили съ каманье, а послѣ съ куршюмы. И така ся научили да правятъ топове, пушкы и други огнестрѣльны орудія, отъ различны голѣминѣж и формѣж.

Изобрѣтеніе книгопечатанія.

Най-полезно изобрѣтеніе въ срѣдны-тъ вѣкове было книгопечатаніе-то. Прѣди 450 години нѣмало печатаны книги. Ако желалъ нѣкой да има нѣкаквѣ книги, трѣбувало или самъ да ѣж прѣпише, или да зарѣжя нѣкому монаху да му ѣж прѣпише. А такыва рѣкописны книги были тогава много скѣпы; за единъ Библиѣж трѣбувало да ся заплати нѣколко стотины рубли. Заради това въ онова время само богати-тъ челоувѣци имали книги, а въобще имало малко учены челоувѣци. Въ начало-то на XV-то столѣтіе, начали да изрѣзвать на дървены дѣскы, въ прѣобѣрънѣтъ видъ слова отъ цѣлы страиници, кои-то намазували съ чернѣж краскѣж и гы отпечятавали на